

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--

Egzamin maturalny

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ

1

Poziom podstawowy Część 1. i 2.

DATA:

GODZINA ROZPOCZĘCIA:

CZAS TRWANIA: **240 minut**

(łącznie na napisanie części 1., 2. i 3.)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA CZĘŚĆ 1. i 2.: **25**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone **1** i **2** – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny z częściami 1. i 2. (testami) zawiera ... stron (zadania ...). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora.
Tabelki są umieszczone na marginesie przy każdym zadaniu.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Część 1. Test Język polski w użyciu

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tytułu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Czy warto zabić Anię z Zielonego Wzgórza?

„Przyznaję się do winy: zabiłam Anię, zburzyłam Zielone Wzgórze i pozbawiłam je poikoju na facjatce. Proszę jednak o łagodny wymiar kary, zważywszy na to, że ktoś kiedyś musiał się podjąć tego niewdzięcznego zadania” – tak prowokacyjnie wyjaśniła rewolucyjne zmiany, wprowadzone w swym literackim przekładzie jednej z najgłośniejszych książek dla młodzieży tłumaczka – Anna Bańkowska.

Zatem nie ma już Ani – jest Anne, Zielone Wzgórze, przez kolejne pokolenia czytelników uważane za element naturalnego krajobrazu, zastąpione zostały zaś Zielonymi Szczytami, oznaczającymi charakterystyczny dla opisywanych okolic motyw architektoniczny. Czy naprawdę warto było „zabić” Anię, z której historią życiową z zapartym tchem zapoznawały się dzieci od wielu lat? Czy można pozbawić wspomnień z dzieciństwa dorosłych, którzy wciąż z niemającym sentymentem wracają do opowieści czytanej za młodu? Czy wszystkie te – zdaniem tłumaczki – konieczne dla oddania prawdziwych realiów oraz zaspokojenia oczekiwań współczesnego czytelnika zmiany naprawdę musiały zostać wprowadzone?

Powyższe rozterki towarzyszą mi po zapoznaniu się z nowym przekładem kultowego utworu Lucy Maud Montgomery. Nie przekonują mnie argumenty tłumaczki, która we wstępie do swej pracy stwierdza, że zależało jej na dokonaniu przekładu wierniejszego od poprzedniego, dokonanego przez Rozalię Bersztajnową, która nie bazowała na oryginalnym tekście, lecz na tłumaczeniu szwedzkim. Uważa ona zatem, że poprawne przełożenie występującego w powieści wyrazu „gable” nie jako wzgórze, lecz jako szczyt domu (wysoki, spiczasty dach), budzi jednocześnie konieczność zmiany tytułu, z którym tak oswoili się miłośnicy powieści. Imiona bohaterów muszą zachować oryginalną formę, by oddać koloryt obcego kraju – Kanady, nie spotkamy już zatem naszej przekornej Ani czy wzruszającego Mateusza, gdyż młody odbiorca jest świadomy, że nie są to formy używane w przedstawianym regionie. Nawet tajemnicza facjatka, na której mieszkała bohaterka, musi stać się zwykłym pokojem na piętrze, zgodnie z kanadyjską architekturą.

Chociaż jednak tłumaczka podaje poważne argumenty, jak wola autora, autentyczność kulturowa czy oczekiwania nowych czytelników, mnie, jako odbiorcę wracającego do znanego i kochanego od lat tekstu nie przekonała ani swą wypowiedzią, ani zaproponowanym przekładem. Tęsknię za Anią, Wzgórzami i facjatką...

Czy warto zabrać wielu czytelnikom ich przyzwyczajenia i wspomnienia w imię tak pojętej „prawdy”? Na to pytanie każdy musi odpowiedzieć sam. Ja oddałam już swój egzemplarz nowego wydania do biblioteki. Ten, który stoi na półce z tytułem *Ania z Zielonego Wzgórza*, pozostanie ze mną na zawsze.

Tekst 2.**Niech żyje Anne z Zielonych Szczytów!**

Wreszcie! Stało się! Ktoś zdecydował się dać drugie życie kultowej powieści Lucy Maud Montgomery i uratować ją od powolnego i nieuchronnego starzenia się oraz odchodzenia w niebyt! Cudu tego dokazała Anna Bańkowska, dokonując całkowicie nowatorskiego i współczesnego tłumaczenia powieści. Choć jest świadoma, że podejmuje się swoistej rewolucji i w pewnym stopniu „niszczy” zakorzeniony w zbiorowej świadomości motyw Ani, mieszkającej na facjacie wśród Zielonych Wzgórz, w imię autentyczności nie waha się jednak podjąć walki z czytelnickimi przyzwyczajeniami. Jak sama mówi: „zabiłam Anię, zburzyłam Zielone Wzgórze i pozbawiłam je pokoiku na facjacie. Proszę jednak o łagodny wymiar kary”.

Z mojej perspektywy o żadnej karze nie może być mowy! Latami słyszałam od mamy, babci, cici i ich licznych znajomych, że *Ania z Zielonego Wzgórza* to cudowna powieść, którą czyta się jednym tchem, wspomina latami i wraca do niej w sprzyjających momentach. Wstyd się przyznać, ale ja nie dałam rady tej książce, mimo kilku prób. Wtedy nie wiedziałam dobrze, co jest taką barierą i powoduje, że dzieło, budzące zachwyt wśród tak wielu osób, dla mnie jest nie do przeczytania. Dzięki nowej wersji i wyjaśnieniom tłumaczki, nie tylko zrozumiałam problem, ale także z zachwytem pochłonęłam lekturę!

Nie Ania, tylko Anne! Współczesny odbiorca zna tyle książek, bajek i filmów, że jest świadomy odmienności kulturowej, dotyczącej także imion w poszczególnych krajach. Coś mało wiarygodna ta Ania mieszkająca z Mateuszem w Kanadzie! Wystarczyło powrócić do autentycznych form, by świat bohaterów stał się bardziej oczywisty. Ciekawa architektura kanadyjska zwłaszcza w okolicach, z których pochodziła autorka i uwieczniła je w powieści, wypracowała szczególną bryłę domów z wysokim, smukłym szczytem. Taki dom, w którym wspomniany szczyt wykończony był zielonymi belkami, posiadała zarówno Lucy, jak i stworzona przez nią Anne – dlatego jest dziewczynką z Zielonych Szczytów! Nie ma sensu trzymać się błędnych skojarzeń, skoro można przybliżyć odbiorcy ciekawe fakty kulturowe. Książki mają wszak pełnić także funkcje poznawcze! O tym, czy warto bronić facjaty, na której zdaniem tłumaczki nie mogła mieszkać Anne, nie trzeba chyba dyskutować. Naprawdę nie sędzę, by współczesny odbiorca wiedział jeszcze, co to facjata...

To tylko niektóre zmiany wprowadzone przez Annę Bańkowską, ale właśnie one spotkały się z największym sprzeciwem wielbicieli utworu, niechętnych nowatorskiemu spojrzeniu na świat powieści. Ja jestem pewna jednego – rudowłosa dziewczynka zyskała nowych fanów! Opublikowany właśnie przekład ma szansę dotrzeć do nowych pokoleń, zaś staremu przychodziło to coraz trudniej. Moja mama ucieszyła się, gdy obok jej zniszczonego wielokrotną lekturą egzemplarza *Ani...* stanął nowiutki tom *Anne z Zielonych Szczytów!*

Zadanie 1. (0-1)

Wskaż, jaką funkcję komunikacyjną pełnią tytuły podanych tekstów. Dobierz poprawną odpowiedź i uzasadnienie.

Tytuł	Funkcja	Uzasadnienie
<i>Czy warto zabić Anię z Zielonego Wzgórza?</i>		
<i>Niech żyje Anne z Zielonych Szczytów!</i>		

Funkcja:

1. ekspresywna
2. impresywna
3. informatywna

Uzasadnienie:

- A. zawiera informacje o tematyce tekstu
- B. wyraża subiektywną opinię oraz emocje autorki
- C. zachęca odbiorcę do samodzielnej refleksji i określenia stanowiska

Zadanie 2. (0-2)

Rozstrzygnij, czy podane teksty są tekstami publicystycznymi? Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do obu artykułów.

Rozstrzygnięcie:

.....

.....

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

1.

0-1

2.

0-1-2

Część 2. Test historycznoliteracki

Wykonaj zadania. Odpowiadaj tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

6.

Zadanie 6. (0-2)

0-1-2

Zapoznaj się z podanymi tekstami.

Tekst 1.

Rozmowa mistrza Polikarpa ze Śmiercią (fragment)

Mors dicit¹: (...)
 Stworzyciel wszego stworzenia
 Pożyczył mi takiej mocy,
 Bych² morzyła³ we dnie i w nocy. (...)
 Toć jest mojej mocy znamię⁴ –
 Morzę wszystko⁵ ludzkie⁶ plemię:
 Morzę mądre i też wiły⁷,
 W tym skazuję⁸ swoje siły;
 I chorego, i zdrowego
 Zbawię⁹ żywota każdego;
 Lubo¹⁰ stary, lubo młody,
 Każdemu ma kosa zgodzi¹¹;
 Bądź ubodzy i bogaci,
 Szwytki¹² ma kosa potraci; (...)
 Ja z króla koronę semknę¹³,
 Za włosy ji¹⁴ pod kosę wemknę¹⁵;
 Też bywam w cesarskiej sieni,
 Zimie, lecie¹⁶ i w jesieni.

Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią

[w:] *Poezja staropolska z opracowaniem, czyli co poeta miał na myśli?*, Wydawnictwo GREG, Kraków 2017.

- ¹ *Mors dicit* – Śmierć mówi.
- ² *bych* – tu: abym.
- ³ *morzyła* – uśmiercała.
- ⁴ *znamię* – znak.
- ⁵ *wszystko* – całe.
- ⁶ *ludzkie* – ludzkie.
- ⁷ *wiły* – głupców, szaleńców.
- ⁸ *skazuję* – ukazuję.
- ⁹ *zbawię* – pozbawię.
- ¹⁰ *lubo* – tu: czy to.
- ¹¹ *zgodzi* – dogodzi.
- ¹² *szwytki* – wszystkich.
- ¹³ *semknę* – zdejmę.
- ¹⁴ *ji* – jemu; mu.
- ¹⁵ *wemknę* – wsadzę.
- ¹⁶ *lecie* – latem.

7.

Zadanie 7. (0-1)

0-1

Zapoznaj się z podanym wierszem.

Jan Andrzej Morsztyn

Niestatek

Prędzaj kto wiatr w wór zamknie, prędzaj i promieni
 Słonecznych drobne kąski wżenie¹ do kieszeni,
 Prędzaj morze burzliwe groźbą uspokoi,
 Prędzaj zamknie w garść świat ten, tak wielki, jak stoi,
 Prędzaj pięścią bez swojej obrazy² ogniowi
 Dobije, prędzaj w sieci obłoki połowi,
 Prędzaj płacząc nad Etną łzami ją zaleje,
 Prędzaj niemy zaśpiewa, i ten, co szaleje,
 Co mądrego przemówi; prędzaj stała będzie
 Fortuna, i śmierć z śmiechem w jednym domu siedzie,
 Prędzaj prawdę poeta powie i sen płonny³,
 Prędzaj i aniołowi płacz nie będzie plonny⁴,
 Prędzaj słońce na nocleg skryje się w jaskini,
 W więzieniu będzie pokój, ludzie na pustyni,
 Prędzaj nam zginie rozum i ustana słowa,
 Niżli będzie stateczna która białogłowa.

¹ wżenie – włoży.² bez swojej obrazy – bez uszczerbku, szkody.³ płonny – nie przynoszący żadnego efektu czy skutku.⁴ plonny – przynoszący plon, czyli korzyść.

J.A. Morsztyn, *Niestatek* [w:] *Poezja staropolska z opracowaniem, czyli co poeta miał na myśli?*,
 Wydawnictwo GREG, Kraków 2017.

Uzupełnij podane zdania:

W wierszu występuje barokowy

- A. sarmatyzm
- B. marinizm
- C. vanitas

Charakterystyczne dla niego cechy widoczne w tekście to

1. zaskakujące zakończenie
2. bogactwo środków stylistycznych
3. przerost formy nad treścią
4. moralizatorski charakter
5. pogarda dla spraw doczesnych

Zadanie 8. (0-1)

Zapoznaj się z podanymi fragmentami tekstów.

Tekst 1.

Ignacy Krasicki

Żona modna

Z stołowej izby balki wyrzuciwszy stare,
 Dała sufit a na nim *Wenery Ofiarę*.
 Już alkowa¹ złocona w sypialnym pokoju,
 Gipsem wymarmurzony² gabinet od stroju.
 Poszły słoiki z apteczki, poszły konfitury,
 A nowym dziełem kunsztu i architektury
 Z półek szafy mahoni, w nich książek bez liku,
 A wszystko po francusku; globus na stoliku,
 Buduar³ szklni⁴ się złotem, pełno porcelany,
 Stoliki marmurowe, zwierściadlane ściany.
 Zgoła⁵ przeszedł mój domek warszawskie pałace,
 A ja w kącie nieborak, jak płaczę, tak płaczę.

¹ *alkowa* – sypialnia.

² *wymarmurzony* – wyłożony marmurem.

³ *buduar* – wykwintny pokój pani domu.

⁴ *szklni* – błyszczy.

⁵ *zgoła* – zupełnie, absolutnie.

I. Krasicki, *Żona modna* [w:] *Poezja staropolska z opracowaniem, czyli co poeta miał na myśli?*,
 Wydawnictwo GREG, Kraków 2017.

Tekst 2.

Henryk Sienkiewicz

Potop

– Pamiętam księcia Bogusława pod Beresteczkiem – rzekł Charłamp – miał jeden regiment dragonów, całkiem na francuski ład musztrowany, którzy pieszą i konną służbę zarówno pełnili. Oficerowie sami byli Francuzi, prócz kilku Olendrów¹, a i między żołnierzami większa była część Francuzów. A wszystko franty². To tak od nich różnymi wonnościami pachniało, jakoby z apteki. W bitwie rapierami okrutnie bodli i powiadali o nich, że co który człeka przebódl, to mu mówił: *Pardonnez moi!* – tak politykę nawet z hultajstwem obserwowali. A księżę Bogusław z chustką na szpadzie między nimi jeździł, zawsze uśmiechnięty, choćby w największym ukropie, gdyż taka jest francuska moda, aby się śmiać wśród krwi rozlewu. Twarz miał też barwiczką pomalowaną, a brwi węgielkiem wyczernione, na co krzywili się starzy żołnierze i przezywali go koczołką³. I zaraz po bitwie kryzy nowe mu przynosili, żeby to był zawsze strojny, jakoby na ucztę, i włosy mu żelazkami przypiekali, dziwne z nich czyniąc fircyfuszki⁴.

H. Sienkiewicz, *Potop*, t. 1, Kolorowa Klasyka, Wydawnictwo GREG, Kraków 2022.

¹ *Olendrow* – Holendrow.

² *franty* – tu: eleganci; także: spryciarze, żartownisie.

³ *koczolka* – pogardliwie o kobiecie niemoralnej.

⁴ *fircyfuszki* – misterne ułożenie włosów.

Rozstrzygnij, czy oba teksty ukazują tę samą wadę społeczeństwa polskiego z XVII–XVIII wieku. Uzasadnij odpowiedź, wykorzystując podane fragmenty.

.....

.....

.....

.....

9.

Zadanie 9. (0–1)

0–1

Zapoznaj się z podanym fragmentem *Dziadów* cz. III Adama Mickiewicza.

Teraz duszą jam w moję ojczyznę wcielony;
 Ciałem połknąłem jej duszę,
 Ja i ojczyzna to jedno.
 Nazywam się Milijon – bo za milijony
 Kocham i cierpię katusze.
 Patrzę na ojczyznę biedną,
 Jak syn na ojca wplecionego w koło¹;
 Czuję całego cierpienia narodu,
 Jak matka czuje w łonie bole swego płodu. (...)

¹ *wplecenie w koło* – rodzaj straszliwej tortury.

A. Mickiewicz. *Dziady*, cz. III, Kolorowa Klasyka, Wydawnictwo GREG, Kraków 2022.

Nazwij i scharakteryzuj postawę, którą prezentuje Konrad w swym monologu. Wykorzystaj podany fragment oraz całą Wielką Improwizację.

Nazwa postawy:

.....

Charakterystyka postawy:

.....

.....

.....

.....

.....

10.

0-1

Zadanie 10. (0-1)

Zapoznaj się z poniższymi tekstami.

Tekst 1.

Juliusz Słowacki

Testament mój (fragment)

Lecz wy, coście mnie znali, w podaniach przekażcie,
Żem dla ojczyzny sterzał moje lata młode;
A póki okręt walczył, siedziałem na maszcie,
A gdy tonął, z okrętem poszedłem pod wodę...

Ale kiedyś, o smętnych losach zadumany
Mojej biednej ojczyzny, pozna, kto szlachetny,
Że płaszcz na moim duchu był nie wyżebrany,
Lecz świetnościami moich dawnych przodków świetny.

J. Słowacki, *Testament mój* [w:] *Poezja romantyczna z opracowaniem, czyli co poeta miał na myśli?*,
Wydawnictwo GREG, Kraków 2017.

Tekst 2.

Ignacy Krasicki

Świat zepsuty (fragment)

Padnie słaby i leże¹ – wzmoże się wspaniały:
Rozpacz – podział nikczemnych²!
Wzmagają się wały³,
Grozi burza, grzmi niebo; okręt nie zatonie.
Majtki zgodne z żeglarzem, gdy staną w obronie;
A choć bezpieczniej okręt opuścić i płynąć,
Pocziwej być w okręcie, ocalić lub zginąć.

I. Krasicki, *Świat zepsuty* [w:] *Poezja romantyczna z opracowaniem, czyli co poeta miał na myśli?*,
Wydawnictwo GREG, Kraków 2017.

¹ leże – zginie.

² podział nikczemnych – udziałem słabych.

³ wały – fale.

Na podstawie obu przywołanych fragmentów ustal, jaki wspólny topos pojawia się w utworze Juliusza Słowackiego i Ignacego Krasickiego. Odwołując się do obu fragmentów, wyjaśnij, czy autorzy realizują ten topos tak samo.

Nazwa toposu:

.....

Wyjaśnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

11.

Zadanie 11. (0-1)

0-1

Zapoznaj się z definicją:

Hasło polskiego pozytywizmu, zakładające konieczność oświecania i edukowania najniższych klas społeczeństwa. Pozytywiści nakładali na wyższe warstwy odpowiedzialność za uświadamianie najbiedniejszych i najmniej wykształconych sfer: ludu i proletariatu miejskiego.

Określ, jakie hasło pozytywistyczne zostało tu zdefiniowane. Następnie podaj przykład działania podjętego przez Stanisława Wokulskiego, które służyło realizacji tego hasła – przywołaj konkretnego bohatera i postępowanie wobec niego.

Hasło pozytywistyczne:

Bohater	Działanie Wokulskiego

12.

0-1

Zadanie 12. (0-1)

Zapoznaj się z podanym fragmentem *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego.

PAN MŁODY

Kochasz ty mnie?

PANNA MŁODA

Może, może –
ciągiem¹ ino godos o tem.

PAN MŁODY

Bo mi serce wali młotem,
bo mi w głowie huczy, szumi...
moja Jaguś, toś ty moja?!

PANNA MŁODA

Twoja, jak trza, juści twoja;
bo cóż cie ta znów tak dumi?²
Ciągiem ino godos o tem.

¹ *ciągiem* – ciągle, bez ustanku.

² *dumi* – dziwi.

St. Wyspiański, *Wesele*, Akt I, scena 12, Wydawnictwo GREG, Kraków 2022.

Podaj nazwę zastosowanego przez autora zabiegu językowego i omów jego funkcję w utworze.

Nazwa

Funkcja:

Zadanie 13. (0-2)

Zapoznaj się z poniższym tekstem.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer

Koniec wieku XIX

Przekleństwo?... Tylko dziki, kiedy się skaleczy,
złorzeczy swemu bogu, skrytemu w przestworze.
Ironia?... Lecz największe z szyderstw czyż się może
równać z ironią biegu najzwyczajniejszych rzeczy?

Wzgarda... Lecz tylko głupiec gardzi tym ciężarem
którego wziąć na słabe nie zdoła ramiona,
Rozpacz? ... Więc za przykładem trzeba iść skorpiona,
co się zabija, kiedy otoczą go żarem?

13.

0-1-2

Walka?... Ale czyż mrówka rzucona na szyny
może walczyć z pociągiem, nadchodzącym w pędzie,
Rezygnacja?... Czyż przez to mniej się cierpieć będzie,
gdy się z poddaniem schyli pod nóż gilotyny?

Byt przyszły?... Gwiazd tajemki któż z ludzi ogląda,
kto zliczy zgasłe słońca i kres świata zgadnie?
Użycie? ... Ależ w duszy jest zawsze coś na dnie,
co wśród użycia pragnie, wśród rozkoszy żąda.

Cóż więc jest? Co zostało nam, co wszystko wiemy,
dla których żadna z dawnych wier już nie wystarcza?
Jakaż jest przeciw włóchni złego twoja tarcza
człowiecze z końca wieku? ... Głowę zwiesił niemy.

Określ, jaki nurt światopoglądowy typowy dla końca XIX w. jest widoczny w wierszu Kazimierza Przerwy-Tetmajera. Podaj jeden argument, którym poprzysz swoje ustalenia.

Nurt światopoglądowy:

.....

Argument:

.....

.....

.....

.....

.....

14.

Zadanie 14. (0-2)

0-1-2

Przeczytaj podany fragment *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego:

Cezary obserwował ciekawe zjawisko, iż ci wszyscy ludzie, jego sąsiedzi z najbliższych ławek, bynajmniej nie fabrykanci, nie bankierzy ani magnaci, lecz najzwyczajniejsi i dobrodusznisi zjadacze chleba tudzież kaszy jaglanej, na którą zarobili własnymi rękami – drobni dorobkiewiczze i mizerni karierowicze, urzędnicy i pracownicy prywatni – byli jakby wyjęci spod wszelkiego prawa właśnie tam, w kraju, gdzie tyle się nasłuchało o prawach człowieka uciśnionego i wyjętego spod prawa. Do dziwkiej furii doprowadziła go tyrania najzwyczajniejszych pospolitaków i żołądków, którzy, nie wiadomo za co i w jakim celu, gnębili uchodźców do Polski z satysfakcją, z nienasyconą przyjemnością, z jawnym wylewem zwyczajnej nacjonalistycznej zemsty. Można było zrozumieć gniew na burżujów, rodaków uciekających

z Rosji przez Baku w świat szeroki, lecz ta gruba i okrutna przemoc okazywana gościom, przychodniom, wędrowcom, którzy właśnie wynosili się do siebie – dziwiła i napętniała gniewem. Patrzył na twarze oficerów komenderujących, na rewidentów i sołdafoneów trzymających straż przy drzwiach i pierwszy raz w życiu zobaczył nie tylko oczyma, lecz duszą czującą – tyranie, o której mu ojciec mówił tyle razy.

S. Żeromski, *Przedwiośnie*, cz. 1. Wydawnictwo GREG, Kraków 2023.

Przedstaw opinię Cezarego na temat rewolucji ukazaną w podanym fragmencie oraz tę, jaką prezentował wkrótce po jej wybuchu w Baku. Wykorzystaj znajomość całego utworu.

Opinia prezentowana podczas podróży do Polski:

Opinia prezentowana po wybuchu rewolucji w Baku:

Zadanie 15. (0-1)

Z podanych cytatów wybierz te, które charakteryzują Pokolenie Kolumbów.

- A. „A ja prześpię czas wielkiej rzeźby
Z głową ciężką na karabinie”.
- B. „A wiosną niechaj wiosnę, nie Polskę zobaczę”.
- C. „Zielono mam w głowie i kwiatki w niej rosną”.
- D. „Nie wiedząc (...) czy nam postawią z litości chociaż nad grobem krzyż”.
- E. „Tak to jadę na przedniej platformie tramwaju wielce szanowni panowie”.
- F. „Nas nauczono: nie ma litości (...) Nas nauczono: nie ma sumienia”.

15.

0-1

16.

Zadanie 16. (0-1)

0-1

Tadek z opowiadania Tadeusza Borowskiego *Proszę państwa do gazu* zapytał współwięźniów: „Czy my jesteśmy ludzie dobrzy?”. **Wyjaśnij, czym spowodowane były rozterki bohatera. W odpowiedzi wykorzystaj znajomość treści utworu oraz terminu „człowiek zlagrowany”.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17.

Zadanie 17. (0-1)

0-1

Przypisz podane cytaty i omówienia do odpowiedniego utworu:

- A. A „Edek”, bo on to był, sunął jak wieża obłącznicza i z wysokości swoich 180 przeszło centymetrów patrzył przed siebie – wcale nie widząc tego cherlaka w okularach. Wymusił i zdobył miejsce dla swego forda.
- B. EDEK – Teraz moja kolej. Wy będziecie mnie słuchać.
STOMIL – My? Ciebie?
EDEK – A dlaczegoż by nie? Widzieliście, jaki mam cios. Ale nie bójcie się, byle cicho siedzieć, nie podskakiwać, uważać, co mówię, a będzie wam ze mną dobrze, zobaczycie. Ja jestem swój chłop. I pożartować mogę, i zabawić się lubię. Tylko posłuch musi być.
- C. Bohater to prostak, który w dobie gospodarki wolnorynkowej pokonuje inteligenta w „dżungli” miejskiej.
- D. Bohater to prostak, który pokonuje inteligenta tępą siłą, zastępującą mu ideę – jak komunistom.

Utwór	Cytat	Omówienie
Sławomir Mrożek <i>Tango</i>		
Marek Nowakowski <i>Górą „Edek”</i>		

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--

Egzamin maturalny*Formuła 2023***JĘZYK POLSKI**

ARKUSZ

2**Poziom podstawowy**
Część 3.

DATA:

GODZINA ROZPOCZĘCIA:

CZAS TRWANIA: **240 minut**

(łącznie na napisanie części 1., 2. i 3.)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA CZĘŚĆ 3.: **35****Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym**

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone **1** i **2** – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny z częścią 3. (wypracowaniem) zawiera stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
4. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Zadanie 18. (0–35)

Wybierz **jeden** z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

- W wypracowaniu **rozważ problem** podany w temacie. Przedstaw również **swoje zdanie** i je **uzasadnij**.
- W rozważaniach przedstaw **argumenty**, odwołując się do utworów literackich wskazanych w temacie oraz do wybranych **kontekstów** (np.: historycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, religijnego, mitologicznego, biblijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego).
- Jednym z utworów literackich musi być **lektura obowiązkowa**, wybrana spośród lektur wymienionych na stronach 3 i 4 tego arkusza egzaminacyjnego.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej **300 wyrazów**.

Temat 1.

Doświadczenia oraz wyzwania, które są dla człowieka próbą lub sprawdzianem

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej (utworu epickiego lub dramatycznego)
- innego utworu literackiego (może to być również utwór poetycki)
- wybranych kontekstów.

Temat 2.

Źródło przyjemności i ukojenia czy raczej męki i strachu – czym dla człowieka mogą być sny?

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej (tekst epicki lub dramatyczny)
- innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki
- wybranych kontekstów.

WYPRACOWANIE
na temat nr

Miejsce dla egzaminatora

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Miejsce dla egzaminatora

